

« وَ كَمَا أَرَدْتَ أَنْ آكُونَ كُنْتَ فَشَكَرْتُكَ... »

« شکر گزاریت کردم از آن رو که مرا در حریم کرم خویش پذیرا شدی... »

• مقام شکر گزاری

در این فراز از مناجات، شکر دو نعمت خداوند، ادا شده است:

- یکی آنکه، خداوند او را در دایره گسترده کرمش داخل نموده
- و دیگر آنکه پروردگار، قلب او را از پلیدی غفلت پاکیزه کرده است.

تو را خدای چو از ورطه‌ای رهایی داد
همان به که پیوسته شکر آن گویی
به کام خود چو رسیدی، به شکر لب جنبان
که او سزاست که شکرش به صد زبان گویی

از جمله موضوعاتی که در قرآن مجید به آن اهتمام بسیاری شده و انسان‌ها را بدان توصیه نموده، موضوع شکر نعمت‌های الهی است.

نکته‌ای که باید به آن اشاره کرد اینکه « شکرگزاری » تأثیری مستقیم در افزایش نعمت‌ها دارد و در مقابل، ناسپاسی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در سلب و نابودی نعمت‌ها است. و در توضیح این سخن اشاره به نکته‌ای دقیق، خالی از لطف نمی‌باشد و آن اینکه: جهان هستی از ادراک و شعوری مرموز و پنهانی برخوردار است، همان گونه که مولانا گفته است:

نطق آب و نطق خاک و نطق گل
هست محسوس زبان اهل دل
گر تو را از غیب چشمی باز شد
جمله ذرات جهان هم راز شد
جمله ذرات زمین و آسمان
با تو می‌گویند روزان و شبان
ما سمیعیم و بصیریم و هُشیم
با شما نامحرمان ما خامشیم

بنابراین، جهان، هدفمند است. کور و کر نیست و از حیات و ادراک بهره‌مند می‌باشد. حال که جهان اطراف ما و نعمت‌های الهی از نوعی شعور و فهم برخوردار است، بنابراین به اعمال و اندیشه‌های ما کاملاً حساس بوده و به نوعی با ما و حرکات ما در تعامل می‌باشد. از جمله آنکه این نعمت‌های الهی آن گاه که از ما احساس شکرگزاری

و قدردانی دریابند و به این وسیله قابلیت دریافت این نعمت‌ها را حس کنند، با رویی گشاده، خود را بیش از پیش و فراوان و گسترده در اختیار ما خواهند گذاشت.

اما در مقابل، اگر جهان اطرافمان با نعمت‌های انبوهش، از فردی و یا ملتی ناسپاسی و قدرناشناسی و اسراف و تبذیر و مانند آنها را احساس نماید عدم قابلیت آنها را در دریافت نعمت‌های الهی اثبات کرده و در نتیجه از عرضه کردن خود بر آنها دریغ خواهند کرد و خود را از دسترس آنها دور نگه خواهند داشت، اگر هم در اختیارشان قرار گیرند، به خاطر روح ناسپاسی آنها، بر آنان لذت بخش و گوارا و نشاط آور نخواهند بود.

جان راجر می‌گوید:

" ما از خوبی‌ها و نعمت‌هایی که در اطرافمان و یا در وجودمان است آگاه نمی‌شویم، و وقتی آگاه نشدیم، قدر آنها را نمی‌شناسیم و چون قدر نعمت راندانیم، شکرگزاری نمی‌کنیم و در نتیجه، احساس شادمانی و لذت نمی‌نماییم. اولاً ناشکری باعث می‌شود که از نعمت‌هایی که داریم لذت نبریم، ثانیاً ناشکری باعث می‌شود که بر نعمت‌های ما افزوده نگردد. اگر شما بخواهید هدیه‌ای بدهید، به چه کسی آن را هدیه می‌دهید؟ به کسی که واقعاً ممنون می‌شود و تشکر می‌کند، نه به کسی که هیچ اهمیتی به آن نمی‌دهد؛ جهان نیز چنین است. نعمت را به کسی می‌دهد که قدر آن را بداند. (جان راجر و پیتر مک ویلیامز، دارندگی، صص ۱۴، ۶۳ و ۹۵)

کاترین پاندر نیز می‌گوید:

" حمد و ثناء قدرتمندترین شیوه دعاست. حمد و ثنا و شکرگزاری، یکایک یاخته‌های تن را زنده می‌کند. هیچ گاه اقتدار ستایش را دست کم نگیرید. نه تنها شاه کلید زندگی، بلکه پادزهر ناخوشی‌های دنیاست. آرام و خاموش، از صبح تا شام، شاکر و حق شناس باشید. قدما معتقد بودند اگر یک نفر به آواز کلام، حمد و ستایش بر لب آورد، قدرت ده انسان را خواهد داشت. در طول سرگردانی قوم یهود در صحراء، به آنها نشان داده شد که رنج‌ها و محنت‌هایشان، نه به علت اراده خدا، بلکه به علت ناشکری و نافرمانی خودشان بوده است. (کاترین پاندر، قانون شفاء، صص ۸۳، ۸۴ و ۸۷)

چون که هر روزه، نو به نو آید	از خدا نعمتی، ز من گنهی
من خود از شکر آن و خجلت این	نتوانم شدن به هیچ رهی
شکر نعمت هماره بگذارد	هر که نعمت برد ز پادشهی
وانکه تقصیر کرد و عذر نخواست	حاصلش چیست؟ نامه سیاهی

(وقار شیرازی)